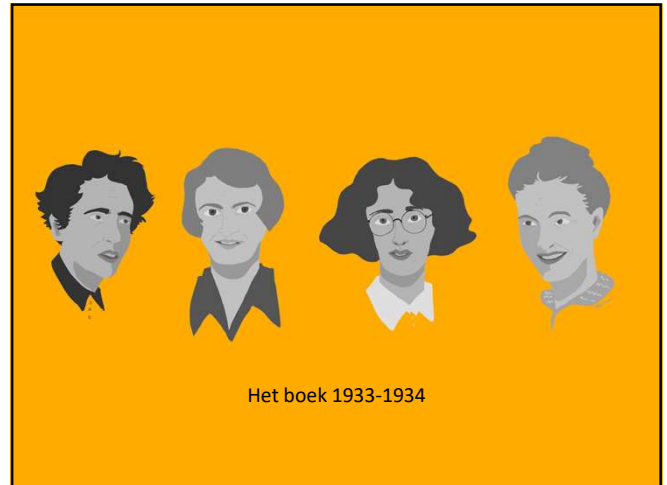

1

2

1933 roerige machtsovername

- In Duitsland komt Hitler aan de macht. Er zijn vele machtsblokken in Duitsland. Pruisen is als deelstaat onder centraal gezag (Rijksregering) gebracht. De KPD en NSDAP zijn de extremen, waar sommigen zo tegen zijn dat ze een staatsgreep overwegen (Hammerstein legerchef) Maar Hitler wordt Kanselier en Goebbels enceneert een grootse entree. (en doet het nog eens over voor de bioscoop opname)
- Naast de schijnbare democratische acties is er door de SA (Sturmabteilung/Bruinhemden) en de SS (Schutzstaffel /Zwarthemden) propaganda en geweld gaande.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

3

1934 Het jaar van de verbanningen

- Arendt voelt dat ze bedreigd wordt. Opgepakt en weer vrijgelaten weet ze dat ze weg moet. Naar Frankrijk en dan naar de VS. Eerst zionistisch later kritiek.
- Simone Weil was naar Duitsland gegaan, maar begreep dat de arbeiders zich niet zouden verzetten tegen Hitler, maar dat de door Rusland beïnvloedde arbeidersbeweging zich ging verzetten tegen de sociaal democratie.
- Trotsky komt naar het huis van de fam. Weil en levert intellectueel strijd met Simone. Zij trekt zich terug uit de politiek en verwacht dat ook Frankrijk fascistisch zal worden (Hitler komt daar aan de macht in 1940).

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

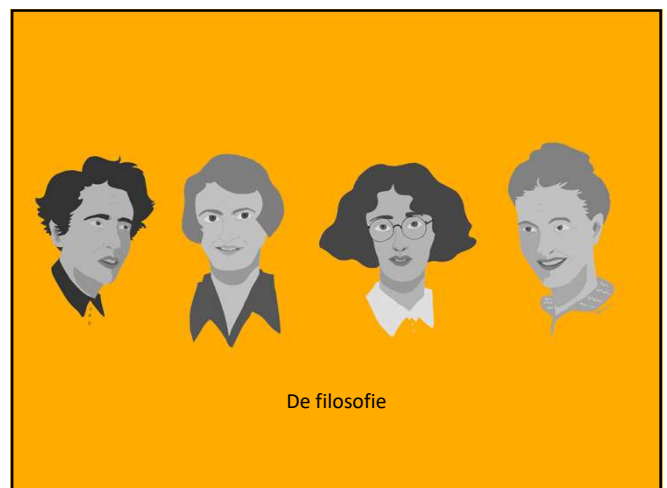
4

1934 Het jaar van de verbanningen (vervolg)

- Simone de Beauvoir is docent in Marseille en gaat staken (latere Front Populaire februari '34). Is bezig met Weil als voorbeeld en afzetpunt. Ze gaat naar Berlijn uit fascinatie voor de fenomenologie, maar ook om Sartre te bezoeken. Haar verandering zijn vooral persoonlijk en filosofisch ook al zou ze dat zelf anders willen.
- Rand waagt op het dieptepunt van de economische crisis de sprong in het diepe; ze wordt fulltime schrijfster nu haar eerste filmscript is verkocht. De New Deal die gesloten wordt maakt haar duidelijk dat ook in Amerika het collectief wint, wat haar ernstige zorgen baart. ("Ik tegen 150 miljoen" blz79)

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

5

6

Bannelingen

Alle vier de vrouwen zijn genoemd onder het kopje *bannelingen*. In zeker zin zijn ze dat ook, omdat de situatie hen uit hun normale loopbaan en leven werpt.

Maar Arendt en Weil zijn ook Joodse vrouwen die dus in Europa ook werkelijk hun leven niet meer zeker zijn (objectieve vijanden).

Rand is tweede generatie slachtoffer. Ze is kind van Joodse ouders die gevlucht zijn voor de Bolsjewieken

De Beauvoir is vooral uit keuze betrokken bij vluchtelingen.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

7

7

Vormgeven aan vrijheid

Arendts denken wordt gevoed door Heideggers 'geworpen zijn'.

En door Jaspers die 'de dialoog met de anderen' als vormend principe ziet.

Ook Arendt voelt dat ze haar geworpenheid op zich moet nemen en dat betekent zich actief verhouden ook tot het zelfbeeld van Duitsland dat én haar Muttersprache vertegenwoordigt, maar ook het antisemitisme. (blz. 52/53)

Ze vlucht met haar moeder naar Frankrijk (blz. 54)

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

8

8

Vormgeven aan vrijheid

- Weil (Platoons Intellectueel bij uitstek) zoekt haar plaats tussen de arbeiders, daar verwacht ze de omwenteling van die zo nodig is. Van Parijs naar Berlijn en terug. Onderlinge strijd tussen Stalinisten en andere rode facties zijn gewelddadig. Ze stuurt vluchtelingen (waaronder Trotski) naar haar ouders in Parijs. Zij is misschien wel de eerste die het verband legt tussen Stalin en Hitler. (59) Weil waarschuwt tegen de tendens van haar tijd in dat het individu voorop moet blijven staan bij iedere ware democratie dus ook de socialistische. (61)

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

9

9

Vormgeven aan vrijheid

- Voor de Beauvoir gaat vrijheid in deze periode om de relatie ik en de anderen. Ze heeft haar eigenheid weten te bewaren tegenover Sartre. Ze is niet getrouwd, maar juist verhuisd om letterlijk afstand te nemen. Ze zit in tussen Sartre die de anderen op afstand houdt om vrij te kunnen zijn en Weil die empatisch is tot en met. Individuele vrijheid moet volgens haar ook de vrijheid van anderen meenemen.
- Ambigüiteit is de term die bij de Beauvoir hoort. Het is een thema in haar romans en ook in haar meer abstract-theoretische werk
- Ze schrijft erover in het tijdschrift *Les Temps Modernes* en in 1949 wordt het een boek *Pleidooi voor een moraal van de dubbelzinnigheid*.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

10

10

Vormgeven aan vrijheid

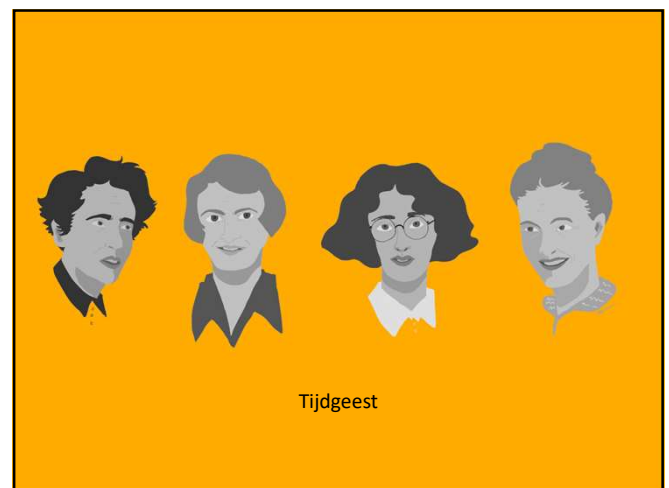
- Rand heeft een heel andere opvatting, die vreemd genoeg aan ligt tegen die van Sartre.
- Evenals Sartre zegt ze 'Je moet je niets van anderen aantrekken want dat gaat ten koste van je eigen vrijheid en uiteindelijk ook ten koste van een betere wereld.' Maar bij Rand krijgt dit de vorm van het objectivisme en het egoïsme. Bij Sartre van absolute verantwoordelijkheid en de daarmee gepaard gaande angst.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

11

11

Tijdgeest

12

Armoede, uitsluiting en groepsdwang grijpen in op het denken

- Waar deze denkers beginnen als veilige wel geïntegreerde mensen wordt voor de één na de ander uitsluiting zichtbaar en voelbaar.
- Ouders van Arendt waren al gevlucht voor Pogroms, de ouders van Rand hun positie kwijtgeraakt door Bolsjewisten. Toch daalt het stof nog weer neer tot in de dertiger jaren het antisemitisme toeneemt en Arendt zegt 'Ik werd op straat tot Jood gemaakt'.
- Voor allemaal is de economische ellende zo groot dat het voor wie kijkt en nadenkt onontkoombaar wordt.
- De Beauvoir is misschien wel degene die het langst een denker blijft op een toeschouwerspositie. Ze is eerst vooral op afstand solidair dan met anderen en pas dan gaat het ook over haar eigen maatschappelijk uitsluiting als vrouw en later als oudere. Maar ook dan denkt en schrijft ze vanuit een bevoorrechte positie en daarvan is ze zich bewust.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

13

13

Fundamentele onzekerheid

- Waar Kierkegaard, Heidegger, Wittgenstein I en Benjamin nog op zoek waren naar het geheel achter de verschijnselen waaruit de rest dan zou volgen (of dat nu Zijn was of Oertaal of toch metafysica) is het geheel hier zoek, twijfelachtig of zelfs afgewezen.
- Bijna alle denkers kennen persoonlijk tijden van vertwijfeling, depressie en fysiek lijden. In hun directe omgeving is dat ook een groot onderwerp van gesprek. Ze zijn ook onzeker over hun bijdrage en hun invloed, terwijl ze die wel zouden willen hebben. (v.b. op blz. 74)

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

14

14

Bronnen van de filosofie

- Glas wijn als filosofisch onderwerp komt uit de fenomenologie. (Husserl)
- Individualisme en macht in relatie tot waarheid komt bij Nietzsche vandaan,
- Heidegger heeft het denken weer levend willen maken 'Geworpenheid' en Dasein.
- Individualiteit van mensen in een steeds meer egalitair wordende samenleving. Onderwerpen als persoonlijke verantwoordelijkheid, groepsdruk, staatsmacht, vrijheid, solidariteit of egoïsme staan in hun onderlinge spanningen centraal.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

15

15